

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 6. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“ број 98/06) којим је предвиђено да Република Србија уређује и обезбеђује правни положај привредних субјеката, као и систем обављања појединих привредних и других делатности.

2. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Полазећи од посвећености Владе на реформи привредних субјеката који су власништву Републике Србије (у даљем тексту: ПСРС) и повећању користи од државног власништва за државу и грађане, усвојена је Стратегија државног власништва и управљања привредним субјектима који су у власништву Републике Србије за период од 2021. до 2027. године (у даљем тексту: Стратегија). Овај стратешки акт пружа визију и упутства у вези са циљевима власничког управљања над ПСРС, као и принципима корпоративног управљања и праксама надзора над ПСРС у складу са међународним стандардима и најбољом праксом.

Акционим планом за период од 2021. до 2023. године, за спровођење Стратегије државног власништва и управљања привредним субјектима који су у власништву Републике Србије за период од 2021. до 2027. године (у даљем тексту: Акциони план), утврђено је да је Министарство привреде кључни актер за спровођење активности у оквиру реализације мера.

У оквиру Посебног циља 1: Развој јединственог оквира власништва и управљања за све ПСРС и Мере 1.1: Уједначавање правног оквира за успостављање општих правила власништва и управљања за све ПСРС, налази се активност: 1.1.3. Израда и усвајање новог правног оквира који се примењује на ПСРС (IV квартал 2022. године), где је утврђено да је орган који спроводи активности Министарство привреде а органи партнери институције и актери укључени у рад радне групе која ће бити формирана ради израде новог правног оквира.

Како би се на најефикаснији и најбољи начин израдио правни оквир, приступило се образовању Радне групе за анализу тренутног правног оквира који се примењује на привредне субјекте који су у власништву Републике Србије, као и израду новог правног оквира који ће се примењивати на привредне субјекте који су у власништву Републике Србије.

Радна група је састављена од представника свих релевантних министарстава, као и представника Републичке дирекције за имовину Републике Србије, Републичког секретаријата за јавне политике и Привредне коморе Србије.

Поред наведеног, Закључком Владе 05 Број: 337-4270/2022-2 од 2. јуна 2022. године усвојен је текст Изјаве о програму којом се прихватају ревидирани циљеви мере економске политике током трајања програма подржаног Инструментом за координацију политике

(Policy Coordination Instrument) договорени са Међународним монетарним фондом, у оквиру другог разматрања резултата програма, где се Република Србија обавезала да усвоји нови закон о управљању власништвом у државним предузећима (реформски циљ крај децембра 2022. године).

Како је опредељење Републике Србије централизован систем управљања ПСРС, Стратегијом је утврђено да ће Министарство привреде бити орган државне управе који обавља централизовану управљачку функцију.

Нацртом закона о управљању привредним друштвима која су у власништву Републике Србије (у даљем тексту: Нацрт закона) уређује се спровођење политике државног власништва и власничког управљања у привредним друштвима која су у власништву Републике Србије (у даљем тексту: друштва капитала), као и друга питања од значаја за наведену област.

У постојећем правном оквиру, могућност државе да омогући јединствени стратешки правац и циљеве друштва капитала на основу знања о њиховом пословању и резултатима је врло отежана. Циљеви власничког управљања до сада нису били јасно дефинисани, већ се одређују на основу закона и стратешких докумената, који су врло често у међусобној колизији.

Сви ови проблеми у надзору над друштвима капитала, праћењу њихових учинака, као и недостатак доследног стратешког усмеравања и контроле представљају значајне фискалне ризике, превазићи ће се централизовањем власничких одговорности и надлежности у један орган.

Министарство привреде (у даљем тексту: Министарство) ће бити орган државне управе који обавља централизовану власничку функцију, у складу са надлежношћу прописаном Законом о министарствима, уз извесна одступања у области енергетике, где ће друго надлежно министарство у случају управљања друштвом капитала које обавља делатност производње и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом, бити министарство надлежно за послове енергетике, у циљу делотворнијег и ефикаснијег управљања над њима.

Имајући у виду прописану надлежност, Министарство ће као орган државне управе који обавља централизовану власничку функцију вршити даље активности на успостављању јединствене политике државног власништва, укључујући и сарадњу са осталим министарствима и органима.

Један од стратешких циљева реформе привреде Републике Србије је да се побољша корпоративно управљање у друштвима капитала, како би она остваривала боље пословне резултате. Да би се то постигло, неопходно је изменити досадашњи начин управљања у њима и унапредити корпоративно управљање.

Увођење корпоративног управљања мотивисано је намером да се повећа ниво ефикасности, ефективности и транспарентности рада друштва капитала. Увођење корпоративног управљања обухвата превасходно следеће активности: израду правног оквира (кроз измену досадашњих и израду нових законских и подзаконских аката), увођење система додатног усавршавања представника Републике Србије у скупштини и директора

друштва капитала, као и чланова надзорног одбора друштва капитала које је 100% у власништву Републике Србије, унапређење процеса извештавања и успостављања одговорности за резултате пословања привредног друштва.

3. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Главом I Основне одредбе у чл. 1-5 утврђује се предмет закона, појам друштва капитала, појам политике државног власништва којом се утврђује сврха и циљеви централизованог власничког управљања, унапређење корпоративног управљања у друштвима капитала, као и начин спровођења политике државног власништва у друштвима капитала. Овом главом је утврђено да се централизовано власничко управљање спроводи преко Министарства привреде (у даљем тексту: Министарство).

Главом II Начела и циљеви централизованог власничког управљања, чл. 6-11. Нацрта закона уређује се начело одговорности, начело јавности, начело ефикасности, начело економичности и начело поштовања правила конкуренције, као и циљеви централизованог власничког управљања.

Главом III Власничко управљање чл.12-18. Нацрта закона уређено је да ће Влада, на предлог Министарства, утврдити листу друштва капитала и мањинских друштва капитала којом ће се извршити њихова класификација, и то на основу циљева управљања из члана 11. овог закона. Такође, уређено је да Министарство сваке године, најкасније до 1. септембра текуће године, утврђује план годишњих циљева и кључних показатеља учинка за друштво капитала (у даљем тексту: План управљања) посебно по областима којој припадају. Садржај и начин спровођења Плана управљања прописује министар надлежан за послове привреде (у даљем тексту: Министар). Поред тога, друштво капитала доставља Министарству: средњорочни план пословања; годишњи план пословања; периодични извештај о пословању; друга планска и извештајна акта, по потреби. Годишњи план пословања мора бити усклађен са Планом управљања. Министарство прати пословање друштва капитала, нарочито кроз проверу успешности остваривања годишњих циљева утврђених Планом управљања, проверу остварености годишњих планова пословања, кроз извештавање о истом. Код битних одступања од годишњих циљева утврђених Планом управљања, Министарство може да захтева хитно образложење од друштва капитала, као и да налаже спровођење хитних мера за отклањање поремећаја. Министарство израђује Годишњи извештај о спровођењу Плана управљања и доставља га, Влади ради усвајања, најкасније до 1. октобра текуће године за претходну годину, а Влада исти доставља Народној скупштини, ради информисања. Друштво капитала је дужно да, преко Министарства, прибави сагласност Владе на одређене акте прописане чланом 18. Нацрта закона.

Главом IV Корпоративно управљање у чл. 19- 34. предвиђа се организација друштва капитала, Критеријуми за разврставање друштва капитала са једнодомним или дводомним управљањем, затим услови за именовање представника Републике Србије у органима друштва капитала, комисија за ревизију, систем унутрашњих контрола транспарентност рада, обавеза доношења Етичког кодексa и Плана интегритета. Такође, предвиђено је да ће

Влада, на предлог Министарства донети Кодекс корпоративног управљања друштава капитала, о чему ће друштва капитала имати обавезу извештавања. Чл. 32-34 уређен је систем стручног усавршавања из области корпоративног управљања за органе друштава капитала.

Главом V Јединствене евиденције података, у чл 35 до 38. Нацрта закона утврђено је формирање Јединствене евиденције података за друштва капитала, Јединствене евиденција корпоративног управљања, као и Јединствене информационе платформе за планове и извештавање, за које ће садржину и начин вођења, као и начин уноса података и дигитални формат докумената ближе уредити својим актом Министар.

Главом VI Примена закона на друштва капитала која обављају делатност производње и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом, у чл 39. Нацрта закона предвиђено је да се, у случају управљања друштвом капитала које обавља делатност производње и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом, одредбе овог закона непосредно примењују на министарство надлежно за послове енергетике, осим појединих одредаба овог закона.

Главом VII Промена правне форме јавних предузећа у члану 40. Нацрта закона утврђено је да ће јавно предузеће чији је оснивач Република Србија извршити промену правне форме у друштво с ограниченом одговорношћу или акционарско друштво. Критеријуме за избор правне форме друштва капитала у коју ће се јавно предузеће трансформисати доноси Влада.

У Глави VIII Надзор над спровођењем закона члан 41. Нацрта закона, утврђено је да Министарство врши надзор над спровођењем овог закона, као и аката донетих на основу овог закона, осим одредбе члана 39. овог закона.

У Глави IX Казнене одредбе, чланом 42. уређене су казнене одредбе, односно прекршаји одговорног лица у друштву капитала.

У Глави X Прелазне и завршне одредбе, у чл. 43-48. предвиђа се обавеза друштава а капитала да доставе Министарству списак непокретне имовине над којом имају право својине, односно право коришћења, најкасније у року од три године дана од дана почетка примене овог закона, ради одлучивања о непокретној имовини ће бити пренета у власништво друштва капитала, након чега ће друштво капитала извршити упис права својине. Поред наведеног, предвиђено је да Влада, најкасније годину дана од дана почетка примене овог закона, спроведе промену правне форме јавних предузећа у форму акционарског друштва или друштва с ограниченом одговорношћу. Такође, утврђена је обавеза да друштва капитала из члана 3. овог закона, као и друштва капитала која обављају делатност од општег интереса у смислу закона којим се уређују јавна предузећа своју организацију, као и своје опште акте и оснивачке уговоре ускладе са одредбама овог закона у року од годину дана од дана почетка примене овог закона. Чл. 46 и 47. утврђени су рокови за доношење подзаконских аката из овог закона, као и да ће се закони и подзаконски акти којима су уређена поједина питања правног положаја и рада јавних предузећа, друштава капитала и друштава капитала која обављају делатност од општег интереса, као и закони и подзаконски акти којима су уређена питања обављања делатности од општег интереса, ускладити са одредбама овог закона до 1. јануара 2025. године.

4. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За реализацију овог закона није потребно обезбедити финансијска средства из буџета Републике Србије.